

УДК 338.246

НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ КОМПОНЕНТ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Т. В. Черницька

ДВНЗ Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана,

просп. Перемоги, 54/1, м. Київ, 03057, Україна.

E-mail: varensia@mail.ru

Визначено сутність поняття «економічна безпека держави». Запропоновано уточнення категорії «науково-технологічна безпека», а також здійснено аналіз впливу рівня науково-технологічного та інноваційного розвитку держави на забезпечення належного рівня економічної безпеки. Досліджено фактори, що визначають стан науково-технологічної безпеки України; виявлено головні загрози економічній безпеці у науково-технологічному секторі. Окреслено основні напрями державної політики забезпечення умов для належного розвитку науково-технологічного компоненту економічної безпеки України.

Ключові слова: науково-технологічна безпека, економічна безпека, інноваційна діяльність.

НАУЧНО-ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЙ КОМПОНЕНТ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ГОСУДАРСТВА

Т. В. Черницкая

ГВУЗ Киевский национальный экономический университет

имени Вадима Гетьмана,

просп. Победы, 54/1, г. Киев, 03057, Украина.

E-mail: varensia@mail.ru

Определена сущность понятия «экономическая безопасность государства». Предложено уточнение категории «научно-технологическая безопасность», а также осуществлен анализ влияния уровня научно-технологического и инновационного развития государства на обеспечение необходимого уровня экономической безопасности. Проведено исследование факторов, которые определяют состояние научно-технологической безопасности Украины; выявлены главные угрозы экономической безопасности в научно-технологическом секторе. Обозначены основные направления государственной политики обеспечения условий для оптимального уровня развития научно-технологического компонента экономической безопасности Украины.

Ключевые слова: научно-технологическая безопасность, экономическая безопасность, инновационная деятельность.

АКТУАЛЬНІСТЬ РОБОТИ. Сучасне суспільство знаходиться на тій стадії свого розвитку, незмінними компонентами якої стають широке застосування досягнень науки і техніки, зокрема інформаційних технологій, посилення інноваційної складової в економіці, розвиток наукомістких галузей виробництва, глобалізація та інтернаціоналізація досліджень, зростання глобальної конкуренції на ринках, де основною продукцією є інноваційні та наукомісткі товари і послуги. За таких умов ключовим завданням стає дотримання належного рівня науково-технологічної безпеки держави, а, отже, і її економічної безпеки у ці-

лому. Актуальність проблеми забезпечення науково-технологічної безпеки як визначального компонента економічної незалежності та конкурентоспроможності національної економіки зумовила активізацію досліджень у даному напрямі. Слід відзначити значний науковий доробок у сферах інноваційного розвитку, впливу науково-технологічної діяльності на рівень, темпи та механізм економічного зростання, рівень економічної безпеки діяльності суб'єктів господарювання та економіки країн у цілому таких видатних вітчизняних і зарубіжних учених: І. Ансофф, І. Бінько, А. Гальчинський, В. Геєць, Л. Гитман, В. Гриньова, С. Глазьев, Б. Данилишин, Дж. Джонк, М. Денисенко, Я. Жаліло, М. Еклунд, В. Зомбарт, О. Кириченко, М. Єрмошенко, М. Крондратьєв, А. Кінах, П. Портер, А. Томпсон, А. Сухоруков, В. Семиноженко, О. Олейніков, Л. Федулова, М. Фрідмен, В. Федоренко, Ф. Хайек, Й. Шумпетер та ін. Разом з тим, незважаючи на велику кількість досліджень та публікацій, питання науково-технологічної безпеки як компонента економічної безпеки держави потребують більш глибокого дослідження та висвітлення, і є перспективним і актуальним напрямом для подальшої наукової розробки.

Метою даної роботи є визначення сутності та дослідження теоретичних засад формування науково-технологічної безпеки як компонента економічної безпеки держави, а також аналіз сучасного стану науково-технологічної безпеки України.

МАТЕРІАЛ І РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ. Інновації є одним із визначальних чинників ефективності виробництва товарів і послуг, їх якості, а отже, підвищення конкурентоспроможності на ринку. Збільшення видатків на НДДКР, переорієнтація значної їх частки з військових на цивільні цілі, необхідність зниження негативних наслідків промислового розвитку в глобальному масштабі (екологічні проблеми) та на національному рівні (збільшення безробіття, загострення соціальних проблем), економічна експансія ТНК і загострення конкурентної боротьби призводять до актуалізації формування належного рівня науково-технологічної безпеки держави як однієї з визначальних складових національної економічної безпеки та основних передумов досягнення високого конкурентного статусу країни на світовій арені.

Здійснюючи оцінку національної економічної безпеки, необхідно виділяти такі її основні складові:

1. *Економічна незалежність*, що полягає у здійсненні ефективного державного контролю над національними ресурсами, а також здатності використовувати національні конкурентні переваги для забезпечення рівноправної участі країни у міжнародних економічних відносинах.

2. *Стабільність національної економіки*, що характеризується стійкістю та надійністю усіх складових економічної системи, належним захистом усіх форм власності, гарантіями для ефективної підприємницької діяльності, здатністю стримувати дестабілізуючі фактори.

3. *Здатність до саморозвитку і прогресу*, йдеться про спроможність самос-

тійно реалізовувати і захищати національні економічні інтереси, проводити регулярну модернізацію виробництва, здійснювати ефективну інвестиційну та інноваційну політику, формувати людський капітал країни.

Національна економічна безпека досягається шляхом впровадженням спільної державної політики, яка підкріплена системою скоординованих заходів, спрямованих на запобігання внутрішнім і зовнішнім загрозам. Без зазначеної політики неможливо домогтися виходу національної економіки з кризи, змусити працювати механізм регулювання економічної ситуації, створити ефективні механізми соціального захисту населення.

Формування належного рівня економічної безпеки країни покладено на комплексну систему, що має цілу низку напрямів. Основними складовими національної економічної безпеки є: макроекономічна, зовнішньоекономічна, фінансова, інвестиційна, науково-технологічна, виробнича, енергетична, соціальна, демографічна і продовольча.

Предметом даного дослідження виступає саме науково-технологічна безпека. Попри досить вагомий науковий доробок у сфері дослідження науково-технологічного компоненту національної економічної безпеки, на сьогодні й досі існує певна невизначеність щодо даного поняття. Так, Законом України «Про основи національної безпеки України» [3] визначено однією зі складових економічної безпеки *безпеку науково-технологічної сфери*. Згодом в науковій літературі поряд із зазначеною категорією починає вживатися термін «інноваційна безпека» [7; 11; 12], а також «технологічна безпека» [6], при чому нерідко дані поняття вживаються як тотожні, хоча дехто з науковців схильні виокремлювати їх як самостійні складові економічної безпеки [13]. Отже, можна відзначити наявність певної категоріальної невизначеності науково-технологічного компоненту економічної безпеки, що ускладнює її факторний аналіз. На нашу думку, по відношенню до національної економічної безпеки на макрорівні доцільно виділяти науково-технологічну безпеку. Інноваційна складова у свою чергу характеризує відповідний стан безпеки на мікрорівні, тим самим виступаючи вже підсистемою науково-технологічної безпеки. Таким чином, вважаємо найбільш прийнятним таке визначення *науково-технологічної безпеки* – це стан науково-технологічного та виробничого комплексів національної економіки, що забезпечує належне відтворення національної інноваційної системи; здатність до генерування позитивних якісних зрушень в економіці, досягнення та підтримки міжнародної конкурентоспроможності країни; спроможність протистояти внутрішнім і зовнішнім загрозам, а також гарантувати державну незалежність за рахунок власних інтелектуальних і технологічних ресурсів.

Аналізуючи проблеми національної економічної безпеки, передусім необхідно відзначити проблему ідентифікації й оцінки рівня загроз пріоритетним національним інтересам, їх взаємозв'язок, а також визначення сумарного потенціалу та закономірності у системі «національні інтереси – загрози».

Загрозами економічній безпеці є фактори, які прямо або опосередковано унеможливають (ускладнюють) реалізацію національних економічних інтересів, перешкоджаючи стійкому розвитку економіки, а також наражають на небезпеку державну незалежність і добробут нації. Загрози економічній безпеці України набули перманентного характеру, формуючи її критичний стан за переважною більшістю основних критеріїв, що підтверджує оцінка рівня економічної безпеки України. На належному рівні знаходяться лише фінансова та продовольча безпеки, макроекономічна безпека трохи вища за нижнє порогове значення, безпека зовнішньоекономічної та енергетичної сфер знаходяться на рівні нижнього порогового значення, інші чотири сфери перебувають у небезпечній зоні [11]. Тому першочерговим завданням вітчизняної економічної системи на сьогодні є створення надійних механізмів блокування і попередження економічних загроз, що забезпечить її стабільність і стійкий розвиток.

Дослідження науково-технологічного компоненту економічної безпеки дає можливість виділити такі загрози:

✓ *внутрішні*: втрата пріоритетів науково-технологічної політики; руйнування науково-технологічного потенціалу (особливо у сфері фундаментальної науки); зниження ефективності впровадження результатів науково-технічної діяльності у контексті реалізації національних інтересів; збільшення науково-технологічного розриву; відтік наукових розробок і наукових кадрів за кордон;

✓ *зовнішні*: руйнація міжнародного науково-технологічного співробітництва; відтік наукових кадрів із пріоритетних галузей науки і техніки; зростання масштабів науково-технологічної розвідки зарубіжних держав, міжнародних організацій і мультинаціональних корпорацій.

Науково-технологічна безпека, виступаючи самостійним видом безпеки, тісно пов'язана з такими сферами як: інноваційна, економічна, політична, інформаційна, соціальна, екологічна, а тому не може розвиватися окремо від них і безпосередньо залежить від рівня безпеки даних сфер. У свою чергу науково-технологічний компонент має зворотній вплив на всі інші сфери безпеки, що також мають залежність від нього.

В умовах всеохоплюючого загальносвітового процесу глобалізації надзвичайно гостро постає питання адекватної оцінки рівня економічної безпеки держави, зокрема її науково-технологічного компоненту. Тому конче необхідним є наукове обґрунтування відбору відповідних індикаторів і їх критеріїв для формування коректної оцінки рівня поточного і прогнозованого стану економічної безпеки країни. Особливої уваги сьогодні потребує вдосконалення теоретико-методологічного обґрунтування критеріїв відбору відповідних показників та нормування їх значень. Дуже часто в концепціях економічної безпеки не приділяється належної уваги інерційним явищам, що зумовлені особливостями економічного розвитку, а також асиметричністю міжнародних економічних зв'язків. Поза увагою залишається і феномен деформації економічних циклів, який має прояв у різних траєкторіях циклів розвинутих країн та країн перифе-

рії. А при оцінці безпеки транзитивних економік не приділяється належної уваги особливостям національної економіки, параметрам тіньового сектору, впливу інвестиційних і науково-технологічних процесів на рівень економічної безпеки. Тобто на сьогодні відсутня абсолютно адекватна універсальна методологія оцінки економічної безпеки держави, що знижує достовірність результатів, отриманих при застосуванні певної методики.

Справедливої критики зазнала й офіційна методика оцінювання рівня економічної безпеки в Україні, що застосовувалася до листопада 2013 р. [7]. Головні недоліки даної методики зосереджені в логічній та математичній площинах і стосувалися доцільності використання певних індикаторів, а також особливостей нормування значень показників, яке відбувалося шляхом визначення середнього арифметичного на основі результатів нормування показників за двома різними методиками (перший – за одним діапазоном, другий – за п'ятьма діапазонами), що є некоректним. Також значного викривлення додавало і штучне округлення нормалізованого індикатора в діапазоні оптимальних значень (прирівнювання до 1) та за межами порогових значень (прирівнювання до 0), що призводить до втрати інформації та порушує безперервність функції інтегрального індексу. Щодо науково-технологічної безпеки, то згідно до зазначеної методики при її оцінці застосовувалися індикатори, які є поверховими ознаками інноваційності та відображають не науково-технологічний розвиток, а лише потенціал, тобто ступінь спроможності й готовності економічних суб'єктів до інноваційної діяльності.

Нова методика розрахунку рівня економічної безпеки (затверджена 29.10.2013 р.) [8] враховує недоліки попередньої методики щодо особливостей нормування значень індикаторів. По-перше, процес нормалізації зведено до єдиної методики з виокремленням трьох типів індикаторів залежно від економічного змісту:

тип С – стимулятори, тобто існує прямий зв'язок між показником-стимулятором та інтегральною оцінкою компонента економічної безпеки;

тип В – дестимулятор, коли наявний зворотній зв'язок між індикатором та інтегральною оцінкою відповідної безпеки;

тип А – змішаний тип, коли показник до певного свого значення є стимулятором, а при подальшому зростанні перетворюється на дестимулятор відповідного субіндексу економічної безпеки.

Щодо показників рівня безпеки науково-технологічної сфери, то всі вони за своєю економічною природою є стимуляторами. Даною методикою пропонується комплексна оцінка інвестиційно-інноваційної безпеки України, що дає змогу визначити стан економічного середовища державі, яке стимулює інвесторів вкладати капітал у розширення вітчизняного виробництва, сприяє розвитку високотехнологічного виробництва, інтеграції науково-технологічної та виробничої сфер з метою зростання ефективності, поглиблення спеціалізації зі створення продукції з високою часткою доданої вартості.

У Методичних рекомендаціях щодо розрахунку рівня економічної безпеки України визначено чіткі критерії щодо належного рівня всіх її компонентів, які було встановлено за допомогою таких методів як: аналоговий метод (порівняння з аналогічними країнами, оптимальним вважається значення індикатора в країнах-еталонах); законодавчо-нормативний критерій (критичні та оптимальні рівні затверджуються нормативно-правовими актами держави чи спеціалізованими міжнародними організаціями); метод експертних оцінок. Діапазон характеристикних значень кожного індикатора, відповідно і науково-технологічної безпеки, вимірюється від 0 до 1 (або 0-100%) та поділяється на п'ять інтервалів (1):

$$[y_0, y_{\text{крит}}) [y_{\text{крит}}, y_{\text{небезп}}) [y_{\text{небезп}}, y_{\text{нездв}}) [y_{\text{нездв}}, y_{\text{здв}}) [y_{\text{здв}}, y_{\text{опт}}], \quad (1)$$

де y_0 – значення індикатора, що характеризується як мінімальне або абсолютно небезпечний рівень і дорівнює 0; $y_{\text{крит}}$ – значення індикатора характеризується як критичний рівень, рівень відповідної безпеки дорівнює 0,2, або 20%; $y_{\text{небезп}}$ – значення індикатора визначається як небезпечний рівень, рівень безпеки дорівнює 0,4, або 40%; $y_{\text{нездв}}$ – незадовільний рівень певної складової економічної безпеки, який дорівнює 0,6, або 60%; $y_{\text{здв}}$ – задовільний рівень значення індикатора, рівень безпеки відповідної сфери дорівнює 0,8, або 80%; $y_{\text{опт}}$ – значення індикатора відповідає оптимальному, а рівень безпеки дорівнює 1, або 100% [8].

Якщо виокремити науково-технологічний компонент економічної безпеки, згідно вказаної методики, та оцінити відповідні його індикатори, отримаємо доволі невтішні результати. Вкрай незадовільним є рівень одного з визначальних показників науково-технологічної безпеки – фінансування сфери НДДКР з держбюджету. Більше половини показників знаходиться в небезпечній зоні, а кількісний склад наукових кадрів взагалі перебуває нижче критичного рівня свого значення (табл. 1).

Таблиця 1 – Індикатори стану науково-технологічної безпеки України за 2012 р. (розраховано автором на основі [2, 4, 5, 8, 9, 10])

Індикатор, одиниці виміру	$X_{\text{крит}}$	$X_{\text{небезп}}$	$X_{\text{нездв}}$	$X_{\text{здв}}$	$X_{\text{опт}}$	X_i	Рівень безпеки
питома вага обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт у ВВП, %	0,5	1	1,5	2	3	0,8	0,2
відношення витрат на наукові та науково-технічні роботи за рахунок держбюджету до ВВП	0,2	0,3	0,5	0,75	1	0,33	0,4
чисельність співробітників, які виконували науково-технічні роботи, до загальної чисельності зайнятого населення (на 1 тис. осіб)	5	10	13	17	22	4,3	0
питома вага підприємств, що впроваджували інновації у загальній кількості промислових підприємств	5	10	15	25	35	13,6	0,4

питома вага реалізованої інноваційної продукції у загальному обсязі промислової продукції, %	3	7	15	20	25	3,3	0,2
відношення експорту роялті, ліцензійних, комп'ютерних, інформаційних послуг, наукових і конструкторських розробок, послуг в архітектурній, інженерній та ін. технічних галузях до ВВП, %	0,4	0,6	0,8	1	1,5	1,09	0,8

На сучасному етапі розвитку світового господарства значна частина країн знаходиться на перехідному етапі до шостого технологічного укладу, що характеризується передусім безперервним інноваційним процесом. За різними експертними оцінками, від 50% до 90% зростання валового внутрішнього продукту в розвинених країнах формується за рахунок високих технологій. Однак в Україні, не дивлячись на певні зусилля, інноваційний прорив таки не відбувається, країна продовжує знаходитися на периферії світової економіки. Частка вітчизняних інноваційно-активних підприємств в загальній кількості промислових підприємств останніми роками помірно зростає, і на початок 2013 року становила 17,4%, проте цей показник є у рази нижчим від рівня розвинених країн, а підприємства, які впроваджували інноваційну продукцію склали усього 13,6% від загальної кількості промислових підприємств [5].

Питома вага інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої промислової становить лише 3,3% [2], що ж до частки України у світовому високотехнологічному експорті, то даний показник взагалі є вкрай низьким – близько 0,18%, що відповідає в середньому 4,1 млрд. дол. США на рік. При цьому потенціал вітчизняного експорту високотехнологічної продукції є більшим і оцінюється близько 10-15 млрд. дол. США або 0,3-0,5% світового експорту [1]. Але для його ефективної реалізації вкрай необхідною є розбудова та активізація інноваційної моделі розвитку національної економіки, зокрема через формування локальних інноваційних об'єднань. У задовільній зоні науково-технічної безпеки знаходиться лише один показник, що характеризується відношення експорту роялті, ліцензійних, комп'ютерних, інформаційних послуг, наукових і конструкторських розробок, послуг в архітектурній, інженерній та ін. технічних галузях до ВВП, значний стрибок у 2012 р. даному показнику забезпечили передусім комп'ютерні послуги, експорт яких протягом року зріс на 50%, склавши 5,9% від загального експорту послуг України у 2012 р. [4].

Оцінювання рівня науково-технологічного компоненту економічної безпеки здійснюється за формулою, за якою визначаються інтегральні індекси складових економічної безпеки (2):

$$I_m = \sum_{i=1}^n d_i y_i \quad (2)$$

де I_m – агрегований показник m -ї сфери економічної безпеки (в нашому випадку – науково-технологічної); d_i – ваговий коефіцієнт, що визначає ступінь вне-

ску i -го показника в інтегральну оцінку науково-технологічного компоненту економічної безпеки; y_i – нормалізована оцінка i -го індикатора [8].

Провідні фахівці Національного інституту стратегічних досліджень розробили власну методику визначення рівня економічної безпеки країни [11], у якій обґрунтовують необхідність використання для визначення інноваційної безпеки таких індикаторів: рівень видатків на науково-технічні роботи, % від ВВП; темп науково-технологічного прогресу, % за рік; рівень фінансування інноваційної діяльності, % від ВВП; питома вага спеціалістів, що виконують науково-технічні роботи, осіб на 1000 зайнятих, %; питома вага підприємств, що займалися інноваційною діяльністю, у загальній кількості промислових підприємств, %; питома вага підприємств, що впроваджували інновації, у загальній кількості промислових підприємств, %; питома вага підприємств, що реалізовували інноваційну продукцію, у загальній кількості промислових підприємств, %; питома вага реалізованої інноваційної продукції у загальному обсязі реалізованої промислової продукції, %. Адаптація даної методики через визначення рівня економічної безпеки України також підтверджує критичний стан її науково-технологічного компоненту, який у в цьому випадку тотожній інноваційній безпеці (рис. 1).

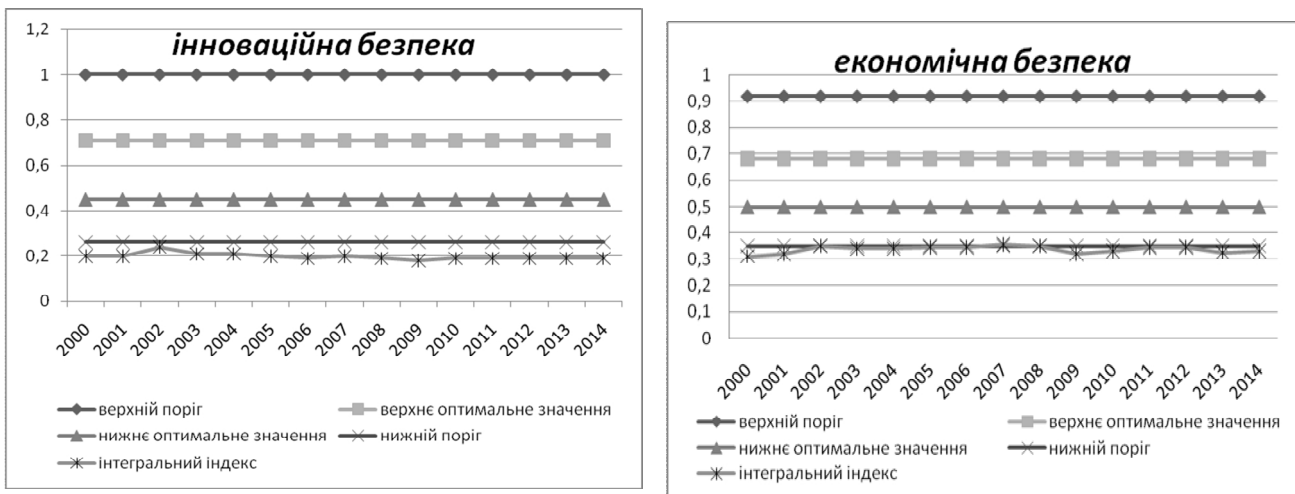

Рисунок 1 – Динаміка інтегральних індексів економічної та інноваційної безпеки України в період 2000-2014* рр. [11]

*2014 р. – прогнозні дані.

Незадовільний рівень науково-технологічної безпеки України формують такі нагальні проблеми як: критично низький рівень видатків на науково-технічні роботи; від’ємні темпи науково-технологічного прогресу; скорочення чисельності спеціалістів, що виконують науково-технічні роботи; мала питома вага інноваційно активних підприємств; незначна частка реалізованої інноваційної продукції у загальному обсязі реалізованої промислової продукції. Як свідчать результати наведеного оцінювання, динаміка інтегрального індексу економічної безпеки України повторює основний тренд свого науково-технологічного

компоненту, а її рівень перебуває нижче нижнього порогового значення, збереження даної тенденції прогнозується і на поточний 2014 рік.

ВИСНОВКИ. Проведене дослідження дає підстави для констатації факту відсутності в Україні мотиваційних умов активізації та ресурсного забезпечення інноваційних процесів, а також існування досить потужних інерційних чинників науково-технологічного розвитку, що актуалізує загрози науково-технологічній безпеці. Ігнорування даної ситуації має у своїй перспективі потенційну загрозу втрати міжнародної конкурентоспроможності національної економіки, поглиблення технологічного розриву.

Багаторічний досвід розвитку провідних країн світу демонструє неспроможність ринкових механізмів щодо самостійного забезпечення належного рівня ефективності національної економіки та її міжнародної конкурентоспроможності. Надзвичайно важливим в даному контексті є формування належного механізму державного регулювання економічних процесів. А тому на сьогодні у світі немає жодної країни з високорозвиненою економікою, де держава ухилилася б від регулювання та стимулювання науково-технологічної діяльності. Органи державної влади і органи місцевого самоврядування в Україні мають сформувати ефективний механізм спрямування інвестицій до сектору науково-технологічних розробок, а також забезпечити належні умови його функціонування, а саме:

- ✓ належний рівень ресурсного забезпечення (кадрового, фінансового, технічного, інституціонального тощо), яке є визначальним у спроможності системи до генерування інновацій;
- ✓ формування ефективної системи мотивацій для всіх суб'єктів інноваційного процесу (розробка, впровадження, використання інновацій), що визначає здатність системи до сприйняття (абсорбування) інновацій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бреус С.В. Аналіз стану і перспективи експорту високотехнологічної продукції промисловості України / С.В. Бреус // Стратегічні пріоритети. – 2010. – №1. – С. 16–22.
2. Впровадження інновацій на промислових підприємствах // Наукова та інноваційна діяльність (1990-2012). Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. – Назва заголовку з екрану.
3. Закон України «Про основи національної безпеки України» (№964-15 від 19.06.03) // Редакція від 18.05.2013, підстава 221-18 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/964-15>.
4. Зовнішня торгівля України // Статистичний збірник. Державна служба України. – К. – 2013. – 99 с.
5. Інноваційна активність // Наукова та інноваційна діяльність (1990-2012). Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
6. Мунтіян В. Економічна безпека держави / В. Мунтіян. – К.: Вид-во КВІЦ, 1999. – 462 с.
7. Методичні рекомендації щодо оцінки рівня економічної безпеки України / За ред. А.І. Сухорукова. – К.: Національний інститут проблем міжнародної безпеки, 2007.

8. Методичні рекомендації щодо оцінки рівня економічної безпеки України, №1277 від 29.10.2013 / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, 2013. – 59 с.

9. Науково-технічна діяльність України у 2012 р. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/ni/ntd/ntd_u/ntd2012_u.html.

10. Основні показники економічного та соціального розвитку України // Інформаційно-аналітичні матеріали. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article>.

11. Сухоруков А.І. Щодо методології комплексного оцінювання складників економічної безпеки держави / А.І. Сухоруков, Ю.М. Харазішвілі // Стратегічні пріоритети. – 2013. – №3(28). – С. 5–15.

12. Сухоруков А. Формування вітчизняних транснаціональних структур у контексті забезпечення інноваційної безпеки України / А. Сухоруков // Стратегічна панорама. – 2005. – №4. – С. 104–112.

13. Экономическая и национальная безопасность / Под ред. Е.А. Олейникова. – М.: Издательство «Экзамен», 2004. – 768 с.

14. Экономическая безопасность государства и интеграционные формы ее обеспечения / Под ред. Вороновского Г.К., Недина И.В. – К.: Знання України. – 2007. – 392 с.

SCIENTIFIC AND TECHNOLOGICAL COMPONENT OF ECONOMIC SECURITY OF THE STATE

T. Chernytska

Vadym Hetman Kyiv National Economic University

prospect Peremogy, 54/1, Kyiv, 03057, Ukraine. E-mail: varensia@mail.ru

The essence of the concept «economic security of the state» was defined. Category «scientific and technological safety» specification was offered, and also the analysis of influence of level of scientific and technological and innovative development of the state on providing worthy level of economic security was carried out. Research of factors which define a condition of scientific and technological safety of Ukraine was conducted; the main threats of economic security in scientific and technological sector are revealed. The main directions of a state policy of providing conditions for an optimum level of development of a scientific and technological component of economic security of Ukraine are designated.

Key words: scientific and technological safety, economic security, innovative activity.

REFERENCES

1. Breus, S.V. (2010), “Analysis of a state and prospect of export of high-tech production of the industry of Ukraine”, *Strategichni priorytety*, no.1, pp. 16–22., Ukraine.

2. *Introduction of innovations at the industrial enterprises*, Scientific and innovative activity (1990-2012), State Statistics Service of Ukraine, available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/>, (accessed February 9, 2014).

3. The Law of Ukraine “About bases of national security of Ukraine”, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/964-15>, (accessed February 9, 2014).

4. Ukraine`s foreign trade (2013), *Statistical Yearbook*, State Statistics Service of Ukraine, 99 p.

5. *Innovative activity (2013)*, Scientific and innovative activity (1990-2012), State Statistics Service of Ukraine, available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/>, (accessed February 9, 2014).

6. Muntiyan, V. (1999), *Ekonomichna bezpeka derzhavy* [Economic security of the state], Kvic, Kyiv, Ukraine.

7. *Methodical recommendations about an assessment of level of economic security of the state*

(2007), Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine.

8. *Methodical recommendations about an assessment of level of economic security of the state* (2013), Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine.

9. *Scientific and technical activity of Ukraine in 2012* (2013), State Statistics Service of Ukraine, available at: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/ni/ntd/ntd_u/ntd2012_u.htm, (accessed February 9, 2014).

10. Main indicators of economic and social development of Ukraine, (2013), Information and analytical materials, Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine, available at: <http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article>, (accessed February 9, 2014).

11. Suhorukov, A.I., Harazishvili, Y.M., (2013), "About methodology of a complex assessment of components economic safety of the state", *Strategichni priorityty*, Vol. 3, no. 28., pp. 5–15.

12. Suhorukov, A., (2005), "Formation of domestic transnational structures in a context of ensuring innovative safety of Ukraine", *Strategichna panorama*, no. 4, pp. 104–112., Ukraine.

13. Oleynikov, Y.A. (2004), *Economicheskaya i nacionalnaya bezopasnost*, [Economic and national security], Ekzamen, Moscow, 768 p., Russia.

14. Voronovskiy, G. K., Nedin, I.B. (2007), *Economicheskaya bezopasnost gosudarstva i integracionnye formy ee obespecheniya*, [Economic security of the state and integration forms of its providing], Znaniya Ukrainy, Ukraine.

Стаття надійшла 02.02.2014